

ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ของนิสิตนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ พัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

เอกวิทย์ มณีธร*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก 2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก 3. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเล

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ จำแนกตาม เพศ อายุ สายวิชาที่ศึกษา ชั้นปี รายได้/เดือน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว/เดือน ภูมิภาคเดิม และการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 55,670 คน จาก 7 สถาบัน อันได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาเขตบางพระ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขาม วิทยาเขตจันทบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยสามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 397 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 17.82$) สำหรับในประเด็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.66$) ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองพบว่า เพศ ภูมิภาคเดิม และการทำกิจกรรมนิสิต นักศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ผู้มีภูมิภาคเดิมอยู่นอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าผู้มีภูมิภาคเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ นิสิตนักศึกษาที่เป็นผู้ทำกิจกรรมในหน่วยกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นผู้ทำกิจกรรมสำหรับในส่วนของการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น

พบว่า เพศ ภูมิลำเนาเดิม และการทำกิจกรรมนิสิต นักศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนิสิตนักศึกษาที่เป็นผู้ทำกิจกรรมในหน่วยกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นผู้ทำกิจกรรม

อนึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน นั่นหมายความว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทนำ

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น ถูกกล่าวขานว่าเป็น “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน : *government of people by the people, and for the people*”¹ ซึ่งคำว่าประชาธิปไตย (Democracy) มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณเมื่อประมาณ 2,400 ปีมาแล้วประชาธิปไตยเป็นการผสมกันระหว่างศัพท์สองคำคือ “demos” ที่หมายถึง “ประชาชน” กับ “kratos” ที่หมายถึง การปกครอง เมื่อนำสองศัพท์มารวมเข้าด้วยกันจึงสื่อความหมายว่าเป็น “การปกครองโดยประชาชน”² ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่มุ่งเน้นหลักการสำคัญในเรื่องของความเสมอภาค เสรีภาพ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ยึดหลักกฎหมายและการใช้เหตุผล เป็นการปกครองโดยเสียงข้างมากโดย

¹ เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, *หลักรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บพิธการพิมพ์.2549), หน้า 136.

² จีโรซค วีระชัย และคณะ, *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2547), หน้า 286.

เคารพเสียงข้างน้อย และการมีส่วนร่วมของประชาชน³ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Political Participation) เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย

สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ โดยนัยนี้ นักวิชาการทางรัฐศาสตร์บางกลุ่มจึงถือว่าการพัฒนาทางการเมืองเป็นการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองจึงขึ้นกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ในส่วนของกระบวนการทางการเมืองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองแท้จริงคือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้คือ กระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ⁴ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยนั้นสามารถทำได้หลายลักษณะและรูปแบบ⁵ ส่วนใหญ่แล้วมักกล่าวถึงแนวทางไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ

³จักร พันธุ์เพชร, รัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มายด์ พับลิชชิ่ง. 2550), หน้า 128-142.

⁴สมบัติ ถำรงค์วิฑูรย์, การเมือง: แนวคิดและการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม. 2541), หน้า 176 - 177.

⁵ชาวนันท์ เสนพงศ์, การเมืองไทยในยุคปัจจุบันกับปัญหาการพัฒนาพรรคการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2548), หน้า 140 - 141.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จัดได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งที่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมากทุกภาคส่วน รวมถึงในสถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน่วยงานหลักเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีช่วงอายุที่มีสิทธิ์เลือกตั้งและสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองลักษณะอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยที่มหาวิทยาลัยนอกจากจะต้องทำหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนแล้ว มหาวิทยาลัยยังถูกคาดหวังว่าต้องมีหน้าที่เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะแหล่งสร้างปัญญาและเป็นผู้นำทางปัญญาทางความคิดของสังคมอีกด้วย⁶

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละครั้ง กลุ่มนิสิตนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยนั้นมีบทบาทสำคัญในการแสดงพลังทางความคิดเพื่อชี้้นำให้สังคมเห็นว่ามีเรื่องหรือประเด็นใดบ้างสมควรมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งบทบาทและศักยภาพของกลุ่มนิสิตนักศึกษานั้นได้เกิดขึ้นจากนโยบายการพัฒนาและนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อเนื่องมาจนถึงรัฐบาลที่จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีที่ได้มีการขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยตามภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมถึงมหาวิทยาลัยเปิดอย่างมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น ได้ส่งผลให้นิสิตนักศึกษา และปัญญาชนก่อตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจไทยที่เติบโตขึ้นมากตามนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันส่งผลให้เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ระหว่างชนบทกับเมือง ระหว่างภาคเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม ซึ่งในบริบทเช่นนี้ขบวนการนิสิตนักศึกษา ได้ก่อตัวขึ้นอย่างซ้ำๆ นิสิตนักศึกษาเริ่มตระหนักในบทบาทและศักยภาพของ “คนหนุ่มสาว” เกิดจิตสำนึกในความเป็น “คนรุ่นใหม่” และก็เริ่มตั้งคำถามต่อความเป็น “ปัญญาชน” ของตนเอง

⁶ กังวาน ยอดวิศิษฐ์ศักดิ์ และคณะ, การปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ: ประสิทธิภาพและคุณภาพในการดำเนินงาน. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 1.

ในยุคนั้นมีบทกวีที่ชื่อว่า “เพลงเถื่อน แห่งสถาบัน” เป็นบทกวีที่ทรงพลังมาก ในยุคที่บ้านเมืองมีดমনด้วยอำนาจเผด็จการและการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในยุคนั้นไม่มีนิสิตนักศึกษาคนใดที่ไม่รู้จักบทกวีนี้ โดยเฉพาะในสวนที่ว่า “ฉันเยาว์ ฉันเขลา ฉันทึ่ง ฉันจึงมาหาความหมาย ฉันหวังเก็บอะไรไป มากมาย สุดท้ายให้กระดาษ ฉันแผ่นเดียว” บทกวีนี้ได้กระตุ้นให้นิสิต นักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยลุกขึ้นมาตั้งคำถามและบทบาทที่ควรจะเป็น รวมทั้งตั้งคำถามต่อนโยบายการทำงานของรัฐบาล และต่อการไม่พัฒนา ทางการเมืองของไทยจนส่งผลให้เกิดการเรียกร้องประชาธิปไตยและนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ต่อมาหลังจาก เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ โดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วยประชาชนจากหลายภาคส่วน แต่ไม่มีนักการเมืองร่วมอยู่ด้วย และใช้สนามม้าบางลิ้งเป็นสถานที่ร่าง รัฐธรรมนูญ คนในยุคนั้นเรียกกันว่า “สภาสนามม้า” จนนำไปสู่การเลือกตั้ง ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเรียกว่าเป็นยุค “ฟ้าสีทองผ่องอำไพ” แต่ทว่า เหตุการณ์ต่างๆ ในประเทศนั้นยังไม่สงบ มีการเรียกร้องและเดินขบวนของ กลุ่มชนชั้นต่างๆ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาในสังคม ประกอบด้วยสถานการณ์ ความมั่นคงในประเทศรอบด้าน แม้รัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งก็ไม่มี เสถียรภาพเพียงพอที่จะแก้ไขสถานการณ์ได้ จนนำไปสู่เหตุนองเลือดอีกครั้ง ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นั่นคือ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 แต่ภาพเหตุการณ์แบบนี้ได้หายไปตามวัน เวลานั้นตั้งแต่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535 สิ้นสุดลง

พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเสรีชน แห่งยุคทุนนิยม มองประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เห็นความ สำคัญของการบริโภคนิยม วัตถุนิยม นับถือเงินเป็นใหญ่ มากกว่าศีลธรรม อันดี มีการฆ่าตัวตายหรือฆ่าผู้อื่นตายเป็นประจำ หลงไหลอยู่ในเทคโนโลยี การสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จนทำให้กระทรวง ศึกษาธิการต้องกำหนดคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในปัจจุบันไว้ 3 ประการ คือ ต้องเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเป็นคนมีความสุขในการ

ดำรงชีวิต⁷

ได้มีอดีตนักกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จำนวนหนึ่งมีทรรศนะเห็นว่าพลัง นักศึกษาอ่อนด้อยลงไปตามกระแสโลก และตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านเทคโนโลยี ภาพในอดีตซึ่งจะให้นักศึกษาปัจจุบันทำกิจกรรมเหมือนอย่าง ยุค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นั้น เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทในสมัยก่อนนั้น มีความเด่นชัดในการขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และแต่ละฝ่าย ก็พยายามที่จะสร้างคน สร้างอุดมการณ์ สร้างแนวคิด ปัจจุบันสิ่งเหล่านั้น ได้หมดไป ฉะนั้นในเรื่องการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ ลักษณะในอดีตตรงนั้น ก็เปลี่ยนไป กิจกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยด้วย⁸ อย่างไรก็ตาม คงไม่มีใครเรียกร้องให้นิสิตนักศึกษาต้องออกมาเดินขบวนประท้วงรัฐบาลหรือ จับอาวุธขึ้นสู้กับอำนาจรัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่เหมือนนิสิตนักศึกษา ในยุคก่อน แต่ด้วยพันธกิจและแม้กระทั่งปณิธานของมหาวิทยาลัยเองเป็นที่รับ รู้เสมอว่า มหาวิทยาลัยนั้นมีหน้าที่รับใช้ประชาชน ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า บทบาทหนึ่งของนิสิตนักศึกษาไทยที่ทุกคนยอมรับคือ การเป็นผู้มีบทบาทใน การช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือประชาชน ผู้ทุกข์ยาก และการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว⁹ รวมไปถึงเรื่องของการเมืองด้วยเช่นกันที่นิสิต นักศึกษาไทย ยังคงข้องเกี่ยวในฐานะสมาชิกของสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาในยุคสมัยปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ในบริบทและช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป และท่ามกลางความหลากหลายของ ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกรัฐ ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาจากนิสิตนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยในพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard

⁷วิศักดิ์ กัลยาณมิตร. ประวัติศาสตร์การเมือง ว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนิสิตนักศึกษา. [ออนไลน์]. (2552).

⁸คิม ไชยแสนสุข. ปลูกวิญญาณนักศึกษา หันมาทำกิจกรรมเพื่อสังคม. เว็บ. 1 มิ.ย. 2552. <http://www.uplus-solution.com/news_detail.php?bn_id=40>.

⁹สมพงษ์ จิตระดับ, "นิสิตนักศึกษายุครับใช้ตนเอง" หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 12 ธันวาคม 2545.

Development Area) ที่สอดคล้องกับปณิธานและวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน ทั้งระดับสถาบัน และระดับคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสังกัดและให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ซึ่งมุ่งเน้นสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ และงานวิจัยทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และนิติศาสตร์ เพื่อเป็นองค์ความรู้รับใช้สังคม รวมทั้งเป็นที่พึ่งทางวิชาการสืบสานวัฒนธรรมชั้นนำแนวทาง พัฒนาแก่สังคม โดยเฉพาะในภาคตะวันออก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ของนิสิตนักศึกษา ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก
4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกอยู่ในระดับต่ำ
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกอยู่ในระดับต่ำ
3. นิสิตนักศึกษาที่มีปัจจัยภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจ ทางการเมืองแตกต่างกัน คือ 3.1 เพศ 3.2 อายุ 3.3 สาขาวิชาที่ศึกษา 3.4 ชั้นปี 3.5 รายได้ 3.6 อาชีพของบิดา 3.7 อาชีพของมารดา 3.8 รายได้ต่อเดือนของ ครอบครัว 3.9 ภูมิลำเนาเดิม 3.10 ลักษณะการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
4. นิสิตนักศึกษาที่มีปัจจัยภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง

แตกต่างกัน คือ 4.1 เพศ 4.2 อายุ 4.3 สาขาวิชาที่ศึกษา 4.4 ชั้นปี 4.5 รายได้ 4.6 อาชีพของบิดา 4.7 อาชีพของมารดา 4.8 รายได้ต่อเดือนของครอบครัว 4.9 ภูมิลำเนาเดิม 4.10 ลักษณะการทำกิจกรรมนิตินัดนักศึกษา

5. ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับของความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

2. ได้ทราบถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

3. ได้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

4. ได้ทราบถึงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard Development Area) อันประกอบไปด้วยจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นหลัก ไม่ได้เก็บข้อมูลในสถาบันเอกชน เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านความไม่สะดวกและคล่องตัวในการขอข้อมูล

สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและการเรียกร้องต่อรัฐบาลให้สนองตอบหรือดำเนินการตามที่ตนหรือสังคมนับประวณ รวมทั้งการกระทำใดๆ ที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคคล การตัดสินใจนโยบาย และการทำกิจกรรมของรัฐบาล ยิ่งกว่านั้นคำว่ากรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ในความหมายกว้างอาจรวมถึงการแสดงออกถึงความสนใจติดตามเรื่องราวทางการเมือง การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ การออกเสียงเลือกตั้ง ไปจนถึงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งจนกระทั่งเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการทางการเมืองด้วยตนเองในฐานะตัวแทนของประชาชนและผู้กำหนดหรือดำเนินนโยบายทางการเมือง นั่นเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาตามระบอบประชาธิปไตยของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จำนวน 55,670 คน จาก 7 สถาบัน อันได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน จำนวน 31,992 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออก วิทยาเขตบางพระ จำนวน 2,277 คน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จำนวน 9,522 คน สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 493 คน โดยสถาบันเหล่านี้ อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี และมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี จำนวน 2,138 คน มหาวิทยาลัยราชมงคลภาคตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี จำนวน 2,128 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 7,120 คน โดยสถาบันเหล่านี้ อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จำนวน 397 คน จาก 7 สถาบัน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ด้วยวิธีการ 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นนิสิตนักศึกษารวม 55,670 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ซึ่งได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเป็นร้อยละ 5 และสัดส่วนของประชากรเท่ากับ 0.5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 397 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามอัตราส่วนของจำนวนนิสิตปริญญาตรีทั้งหมดของแต่ละสถาบัน

สถาบัน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน	31,992	228
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา	9,522	68
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	7,120	51
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใหญ่ วิทยาเขตบางพระ	2,277	16
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี	2,138	15
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใหญ่ วิทยาเขตจันทบุรี	2,128	15
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี	493	4
รวม	55,670	397

ตารางที่ 1 แสดงการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามอัตราส่วนของจำนวนนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมดของแต่ละสถาบัน

ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ในการเก็บข้อมูลจากแต่ละสถาบัน จนได้ข้อมูลครบถ้วน 397 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก” โดยสร้างขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้าง แบ่งเนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถามเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) คือ เพศ อายุ สายวิชาที่ศึกษา ชั้นปี รายได้ต่อเดือน อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ภูมิลำเนาเดิม และการทำกิจกรรมนิตินักศึกษา รวม 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามชนิดปลายปิด (close-ended questionnaire) โดยอาศัยแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ ถูก ผิด และไม่ทราบ รวม 40 ข้อ

โดยเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนคำตอบแต่ละข้อดังนี้

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิด/ตอบไม่ทราบ ได้ 0 คะแนน

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ทำให้มีช่วงคะแนนระหว่าง 0-40 คะแนน ซึ่งสามารถแบ่งคะแนนในการวัดนี้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนรวม 28 - 40 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาก

คะแนนรวม 14 - 27 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองปานกลาง

คะแนนรวม 0 - 13 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองน้อย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามชนิดปลายปิด (close-ended questionnaire) โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ระดับ คือ เป็นประจำ นานๆ ครั้ง และไม่เคย โดยอาศัยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ รวม 30 ข้อ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนคำตอบแต่ละข้อดังนี้

- 3 คะแนน สำหรับระดับการมีส่วนร่วม เป็นประจำ
- 2 คะแนน สำหรับระดับการมีส่วนร่วม นานๆ ครั้ง
- 1 คะแนน สำหรับระดับการมีส่วนร่วม ไม่เคย

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย (Range)} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	หมายถึง	มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นคำถามชนิดปลายเปิด (open-ended questionnaire) จำนวน 1 ข้อ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล ทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขอบเขตเนื้อหา จากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นตรวจสอบข้อคำถามด้วยตนเอง เพื่อดูว่าใช้ถ้อยคำ และใช้ประโยคชัดเจน ถูกต้องหรือไม่ พร้อมทั้งตรวจสอบการเรียงลำดับข้อคำถาม เพื่อผู้ตอบแบบสอบถาม จะได้สะดวกในการตอบคำถาม

4. นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อเป็นการตรวจสอบดูว่าข้อคำถามได้ถามในแง่มุมต่างๆ ครอบคลุมประเด็นและสอดคล้องกับหัวข้อปัญหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยหรือไม่ โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 1. ดร.โชติสา ขาวสนิท 2. ดร. รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข และ 3. ดร.ไพฑูรย์ โภธิสว่าง

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดสอบ (try-out) ใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มที่ศึกษา จำนวน 30 คน และคำนวณสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการคำนวณ ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.75

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน ตั้งแต่ วันที่ 15 พฤษภาคม-15 มิถุนายน 2553 จำนวน 397 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นฉบับที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และส่งคืนมาจำนวน 397 ฉบับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเตรียมข้อมูลพร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขให้มีความ

ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว จึงนำมาคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

2. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนิสิต นักศึกษา ตามระบอบประชาธิปไตย ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

3. สถิติอนุมาน หรือสถิติเชิงอ้างอิง (inferential statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยใช้สถิติคือ ค่าที (Independent t-test ในกรณีการทดสอบสมมติฐานของผลต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามตัวแปรต้นที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม และใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) โดยใช้ค่า F-test ในกรณีการทดสอบสมมติฐานของผลต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามตัวแปรต้นที่แบ่งเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการศึกษาวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป จากการศึกษาพบว่านิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.1) มีอายุ 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 59.4) ศึกษาอยู่สายวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 56.7) ชั้นปี 3 - ปี 4 (ร้อยละ 55.2) มีรายได้/เดือน 4,001-6,000 บาท (ร้อยละ 36.3) บิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 30.5) มารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 31.2) ครอบครัวมีรายได้/เดือน ไม่เกิน 20,000 บาท (ร้อยละ 27.0) มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก (ร้อยละ 52.4) และไม่ได้เป็นตำแหน่งใดๆ ในหน่วยงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา (ร้อยละ 67.5)

2. ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 17.82$) โดยมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 88.7) ในเรื่อง สาระสำคัญของการทำงานของระบบประชาธิปไตย นั้นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน และมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองน้อยที่สุด (ร้อยละ 18.1) ในเรื่อง ตำแหน่งและบทบาทในกองทัพที่ชัดเจนของผู้บัญชาการทหารบกในปัจจุบัน

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.66$) โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุด ($\bar{x} = 2.32$) ใน เรื่องการติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยคิดว่าในปัจจุบันการเมืองการปกครองในประเทศไทย มีความวุ่นวาย และมีความขัดแย้งกันทางความคิดกันอย่างหลากหลาย และมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.29$) ในเรื่อง การติดต่อ พบปะ พูดคุย หรือ ขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีดังนี้คือ

ตัวแปรอิสระ	การยอมรับสมมติฐาน	
	ยอมรับสมมติฐาน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
เพศ	✓	
อายุ		✓
สายวิชาที่ศึกษา		✓
ชั้นปี		✓
รายได้/เดือน		✓
อาชีพของบิดา		✓
อาชีพของมารดา		✓
รายได้ของครอบครัว/เดือน		✓
ภูมิลำเนาเดิม	✓	
การทำกิจกรรมนิสิต/นักศึกษา	✓	
รวม	3	7

ตารางที่ 2 แสดงการทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

พบว่า เพศ ภูมิลำเนาเดิม และการทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ที่แตกต่างกันมีผลทำให้การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนิสิตนักศึกษาที่เป็นผู้ทำกิจกรรมในหน่วยกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่านิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นผู้ทำกิจกรรม

อนึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน นั้นหมายความว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

อภิปรายผล

จากการศึกษา ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียง อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากกลุ่มตัวอย่าง 397 คน ผู้ตอบแบบสอบถาม 262 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนรวมอยู่ในระดับปานกลาง 105 คน อยู่ในระดับต่ำ และ 30 คน อยู่ในระดับสูง จากคำกล่าวของ สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2521) ที่ว่าความรู้เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งเน้นในด้านการจำ โดยความรู้นั้นจะเป็นการรวบรวมสาระข้อมูลต่างๆ นำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป ส่วนความเข้าใจทางการเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสำนึกทางปัญญา และทักษะของบุคคลในการแปลความหมาย การตีความ และการประเมินค่า ต่อสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้ที่ได้รับรู้มาก่อนหน้านี้ อีกทั้งในทัศนะของอัลมอนด์ และเพาเวลล์ กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ทางการเมืองนั้นๆ โดยไม่คำนึงถึงว่าความรู้ความเข้าใจหรือวัตถุประสงค์ทางการเมืองนั้นจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตาม ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียง ได้รับการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ซึ่งส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจของนิสิตนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานของปริวัตร สิงห์แก้ว¹⁰ ที่ได้กล่าวถึงการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

¹⁰ปริวัตร สิงห์แก้ว, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษากรณีมหาวิทยาลัย กรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต, ปัญหาพิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อยู่ในระดับน้อย โดยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากที่สุด คือ ประเด็นที่ว่า การเมืองการปกครองในระดับชาติ มีความขัดแย้งกันมาก รองลงมาคือ มีความรู้สึกโกรธเมื่อพบเห็นการแจกเงิน หรือซื้อเสียง และน้อยที่สุดคือ การเคยเป็นผู้นำในการหาเสียงให้กับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการร่วมชุมนุมเดินขบวนขับไล่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยประเด็นความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดจากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประเด็นความคิดเห็นที่ว่า เคยคิดว่าในปัจจุบันการเมืองการปกครองในประเทศไทย มีความวุ่นวาย และมีความขัดแย้งกันทางความคิดกันอย่างมากหลาย ซึ่งข้อเท็จจริงในปัจจุบัน นิสิตนักศึกษาสามารถติดตามการเสนอข่าวสารของสื่อต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง กว้างขวาง ถึงสถานการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏให้เห็นเป็นความขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความคิดต่อทางการเมือง การดำเนินนโยบายของฝ่ายรัฐบาลที่ขัดแย้งกันกับฝ่ายค้าน หรือกลุ่มหรือองค์กรอิสระต่างๆ แม้ว่าทุกฝ่ายล้วนกล่าวว่าทำเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศทั้งสิ้น

และน้อยที่สุด คือ เคยติดต่อ พบปะ พูดคุย หรือขอความช่วยเหลือจากนักการเมือง และเคยติดต่อแสดงความคิดเห็นเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนักการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ในเรื่องนี้ สามารถอธิบายได้ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในด้านนี้อยู่ โดยบทบาทของนิสิตนักศึกษาในสังคมปัจจุบัน ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเมืองมากนัก อาจเป็นเพราะความเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นความคิดเห็นในข้อที่แล้ว ที่ว่า เคยคิดว่าในปัจจุบันการเมืองการปกครองในประเทศไทย มีความวุ่นวาย และมีความขัดแย้งกันทางความคิดกันอย่างมากหลาย จากประเด็นนี้พอสรุปได้ว่า เนื่องจากนิสิตนักศึกษามีความเห็นว่าการเมืองการปกครองในประเทศไทยปัจจุบัน มีความวุ่นวาย ขัดแย้งกันทางความคิดอย่างมากหลาย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง จึงทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาน้อยลงตามเช่นกัน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการทดสอบสมมติฐานในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถอธิบายได้ ดังนี้

3.1 เพศที่ต่างกัน มีผลต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน แสดงว่า ความแตกต่างกันของเพศ ในปัจจุบัน มีผลทำให้นิสิต นักศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือจากการศึกษา พบว่า เพศชาย ($n=190$) มีจำนวนน้อยเพศหญิง ($n=207$) แต่ในด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพศชาย ($\bar{x}=0.47$) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง ($\bar{x}=0.43$) และในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพศชาย ($\bar{x}=1.71$) มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง ($\bar{x}=1.61$) ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของจิราชาติ นาคสวัสดิ์ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่าปัจจัยด้านเพศ นักศึกษาชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยส่วนใหญ่เน้นการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศชาย เพศชายจึงมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เพศหญิง ถึงแม้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากจนทำให้ช่องว่างความแตกต่างระหว่างเพศลดลงก็ตาม แต่ผลกระทบจากประเพณี ยังคงสูงแม้ว่าผู้หญิงจะได้รับการศึกษาสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากการวิจัยครั้งนี้ยัง ยืนยันข้อเสนอมองของผลงานวิจัยอื่น อาทิ จิราชาติ นาคสวัสดิ์¹¹ ได้ทำการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่าปัจจัยด้านเพศ โดยนักศึกษาเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า นักศึกษาเพศหญิง และอภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา¹² ได้ศึกษาวัฒนธรรมการเมือง

¹¹จิราชาติ นาคสวัสดิ์, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ภาคินพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540).

¹²อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา, วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม: ศึกษากรณี นักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (งานนิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535).

แบบมีส่วนร่วมของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง เป็นต้น

3.2 ภูมิลำเนา ที่ต่างกัน มีผลต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน จากผลการศึกษาในด้านนี้จะเห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ประสิทธิ์ สันติกาญจน์¹³ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางภูมิหลัง ได้แก่ ภูมิลำเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

3.3 การทำกิจกรรมนิสิต/นักศึกษา ที่ต่างกัน มีผลต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการของหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($n=129$) น้อยกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นตำแหน่งใดๆ ในหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($n=268$) ซึ่งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการของหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($\bar{x}=0.51$) มีค่าเฉลี่ยมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นตำแหน่งใดๆ ในหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($\bar{x}=0.41$) และในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการของหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($\bar{x}=1.76$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นตำแหน่งใดๆ ในหน่วยกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($\bar{x}=1.61$) สามารถอธิบายได้ว่าจำนวนที่มากกว่าไม่ได้มีผลต่อการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง

¹³ประสิทธิ์ สันติกาญจน์, *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530).

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยควรที่จะร่วมมือกัน สร้างจิตสำนึกให้กับนิสิตนักศึกษาให้เกิดความตระหนักหันมาให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง เพราะการสร้างจิตสำนึกจะทำให้นิสิตนักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. มหาวิทยาลัยควรหันมาสนใจและส่งเสริมให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง เพื่อให้เยาวชนรู้จักใช้ความคิด ความสามารถพัฒนาตนเองด้านความรู้ทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเมืองและการพัฒนาประเทศ เพราะเยาวชนคือรากฐานของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถมาก ประเทศนั้นจะพัฒนาได้รวดเร็วกว่าประเทศอื่นๆ

3. รัฐควรวางรากฐานทางการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น เพราะว่าการเมือง คือเรื่องที่จะต้องให้การศึกษาอย่างถาวรและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยนอกพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ครอบคลุมงานวิจัยได้มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการอธิบายเชิงบริบท มีความหลากหลาย และมีการแสวงหาทฤษฎีใหม่อยู่เสมอ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งของรัฐบาล และเอกชน เพื่อนำผลการศึกษาไปอ้างอิงให้เกิดความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เห็นถึงความแตกต่างของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ กับมหาวิทยาลัยของเอกชนว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

กั้ววาน ยอดดิษษฐศักดิ์ และคณะ. การปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐ: ประสิทธิภาพและคุณภาพในการดำเนินงาน.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

คิม ไชยแสนสุข. ปลุดักวิญญานักศึกษา หันมาทำกิจกรรมเพื่อสังคม.
เว็บ. 1 มิ.ย. 2552.<[http://www.uplus-solution.com/
news_detail.php?bn_id=40](http://www.uplus-solution.com/news_detail.php?bn_id=40)>

จักร พันธุ์ชูเพชร. รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มายด์
พับลิชซิง, 2550.

จิรชาติ นาคสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะ
กรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์, สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.

จิระโชค วีระชัย และคณะ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

เขาวนวิศ เสนพงศ์. การเมืองไทยในยุคปัจจุบันกับปัญหาการพัฒนาพรรค
การเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2548.

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาบัณฑิต. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2530.

ปรีวัตร สิงห์แก้ว. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษากรณี
มหาวิทยาลัย กรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต. ปัญหาพิเศษ หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

ภักดิ์ กัลยานมิตร. ประวัติศาสตร์การเมือง ว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของนิสิต นักศึกษา. เว็บบ. 1 มิ.ย. 2552. <[http://www.oknation.net/
blog/print.php?id=416061](http://www.oknation.net/blog/print.php?id=416061)>.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. หลักรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์พิชการพิมพ์, 2549.

สมบัติ อ่างธัญวงศ์. การเมือง: แนวคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2541.

สมพงษ์ จิตระดับ. "นิสิตนักศึกษายุครับใช้ตนเอง" หนังสือพิมพ์ข่าวสด
ฉบับวันที่ 12 ธันวาคม 2545.

สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์. เชียงใหม่: ภาควิชา
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2525.

สิทธิพันธ์ พุทธนุ. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

อภิวุฒิ พิมพ์แสงสุริยา. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม: ศึกษากรณี
นักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สารนิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2535.